

مصادف با اول آبان‌ماه روز آمار و برنامه‌ریزی، همایشی یک روزه برای بزرگداشت این روز توسط مرکز آمار ایران و پژوهشکده‌ی آمار با همکاری گروه آمار دانشگاه علامه طباطبایی، انجمن آمار ایران و گروه‌های آمار دانشگاه‌های تهران در روز اول آبان‌ماه ۱۳۹۵ در دانشکده‌ی علوم ریاضی و رایانه‌ی دانشگاه علامه طباطبایی با حضور فعالان نظام حرفه‌ای آمار کشور و اساتید و دانشجویان برگزار شد. این همایش که با حضور مدیران دستگاه‌ها و سازمان‌ها، دانشگاهیان و کارشناسان دستگاه‌ها، معاونان و کارکنان مرکز آمار ایران و پژوهشکده‌ی آمار شکل گرفت، در آن اساتید، صاحب‌نظران و فعالان نظام آماری کشور به ارایه‌ی مطالب و بیان فرصت‌ها و چالش‌های نظام آماری کشور و نحوه‌ی تعامل دانشگاه با نظام آماری کشور پرداختند.

رئیس مرکز آمار ایران در مراسم بزرگداشت این روز که در جمع اساتید و دانشجویان این دانشگاه برگزار شد، با اشاره به این که نظام آماری کشور هم اکنون در مقطع خاص و حساس گذار از آمارگیری سنتی به سمت آمارگیری ثبتی مبنای قرار دارد، گفت: در این مقطع باید تصمیمات استراتژیک در مورد نظام آماری کشور با توجه به قانون‌مندی‌ها و تجارب توسعه در کشورهای پیشرفته‌ی جهان گرفته شود و امیدواریم این تصمیمات منشاء

خیر و برکت در کشور گردد. وی با بیان این که مصداق این گذار، سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ است، گفت: از دانشگاهیان خواسته‌ایم که الزامات این گذار را برای مرکز آمار ایران تعیین کنند و امیدواریم آن‌ها برای این امر خود را مکلف کرده و رهنمودهای علمی لازم را به مرکز آمار ارائه دهند.

پارسا با بیان این که کارها در همه‌ی حوزه‌های مرکز آمار با برنامه‌ریزی، شجاعت، سلامت و شفافیت در حال انجام است، مصداق گذار از جمع‌آوری آمار از روش سنتی به مدرن را انجام سرشماری اینترنتی عنوان کرد و

گفت: مشارکت اینترنتی در ایران نسبت به سایر کشورها که از این شیوه استفاده کرده بودند، بالاتر بود. وی گفت: در نخستین سرشماری اینترنتی در کانادا مردم ۱۸,۵ درصد، کره جنوبی یک درصد، ژاپن ۳۷ درصد و در استرالیا ۹ درصد خانوارها مشارکت داشتند. این درحالی است که در نخستین سرشماری اینترنتی نفوس و مسکن کشورمان که در تاریخ سی مهرماه پایان یافت ۴۶,۴ درصد خانوارها شرکت کردند.

وی در ادامه افزود: در آغاز این کار، حتی نرخ ۳۵ درصد برای سرشماری اینترنتی بسیار بلند پروازانه به نظر می‌آمد اما با اعتماد و مشارکت گسترده‌ی مردم و همچنین همکاری رسانه‌ها، صدا و سیما، سازمان برنامه و بودجه‌ی استان‌ها و آموزش و پرورش استان‌ها این نرخ برای کشور ما تحقق یافت. پارسا از همه‌ی دستگاه‌ها برای موفقیت در سرشماری اینترنتی قدردانی کرد و افزود: با همکاری نهادها، نزدیک به ۵۰۰ میلیارد ریال برای اجرای این طرح بزرگ ملی به ما کمک شد و بار دیگر به این یقین رسیدیم که «می‌شود و می‌توانیم». وی تأکید کرد، اگر برای هر اقدامی به جای بخشی‌نگری، فرابخشی نگاه کنیم به طور یقین موفقیت به دنبال خواهد داشت.

درحال گذار از آمار سنتی به مدرن هستیم

پارسا ضمن اشاره به این که در حال گذار از ارائه‌ی آمار تولیدی از بانک مرکزی به مرکز آمار ایران هستیم، افزود: رسالت گذر از آمار سنتی به مدرن در تمام برنامه‌های توسعه ذکر شده است. وی گفت: مرجعیت مرکز آمار ایران الزامات خاص خود را دارد که باید تلاش کنیم در چشم‌انداز، مرکز آمار یگانه مرجع آمار رسمی در منطقه باشد. پارسا در ادامه تصریح کرد: در ایران بر اساس ماده‌ی ۵۴ قانون برنامه‌ی پنجم و همچنین احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ی کشور، مرکز آمار ایران مرجع رسمی انتشار آمارهای رسمی کشور است و در چشم‌انداز ۲۰ساله‌ی کشور نیز بر این امر تأیید شده است که مرکز آمار ایران یگانه مرجع قابل اعتماد انتشار آمارهای رسمی کشور است. وی افزود: با صداقت، دقت و شفافیتی که در فعالیت‌های کارکنان مرکز آمار وجود دارد، این مرجعیت برای مرکز آمار تحقق یافته است. پارسا در ادامه با اشاره به بیانات مقام معظم رهبری، تشریح آماری را بلای جان نظام آماری ذکر کرد و افزود: از نظر فنی نتایج هیچ دو طرح آمارگیری به علت متفاوت بودن نمونه‌های آن‌ها دقیقاً یکسان نیست اما متأسفانه برخی اوقات رسانه‌ها تحلیل‌های نادرستی از این دوگانگی ارائه می‌دهند. دکتر پارسا افزود: اطلاعاتی که به مرکز آمار ایران ارائه می‌شود، کاملاً محرمانه بوده و در اختیار هیچ نهاد و سازمانی حتی نهاد قضایی قرار نمی‌گیرد و به اصطلاح گردش اطلاعات یک‌سویه است. وی تصریح

کرد در مرکز آمار ایران هرگز و در هیچ زمانی آمار سفارشی و یا دستوری و از بالا به پایین تولید نشده است و اصولاً امکان چنین چیزی در مرکز آمار ایران وجود ندارد.

وی با بیان این که داشتن مرکز آمار بی طرف از الزامات و شاخص‌های کشورهای توسعه‌یافته است، گفت: از داده‌های سرشماری ۱۳۹۵ آمارهای با کیفیتی برای برنامه‌ریزی‌های کشور به دست می‌آید و از این داده‌ها اساتید و دانشگاهیان، هزاران تحلیل علمی می‌توانند انجام دهند. رئیس مرکز آمار ایران با بیان این که مرکز آمار ایران و بانک مرکزی فقط روی سه شاخص نرخ تورم، هزینه و درآمد خانوار و رشد اقتصادی اختلاف ارقام دارند، دلیل این اختلافات را روش‌های نمونه‌گیری و تعداد نمونه‌ها دانست. پارسا با اشاره به این که به هیچ‌وجه نمی‌توان در طرح‌های آمارگیری که دو نهاد انجام می‌دهند، به نتایج یکسان رسید، افزود: در طرح‌های آمارگیری تعداد نمونه‌ها متفاوت است و امکان ندارد نتایج یکسان باشد.

پارسا با انتقاد از کسانی که موضوع رشد اقتصادی بدون اشتغال را مطرح می‌کنند گفت: مگر امکان دارد رشد اتفاق بیفتد اما اشتغال ایجاد نشود؟ رئیس مرکز آمار ایران رشد اقتصادی و اشتغال کشور را به ترتیب ۴,۴ و ۳,۴ درصد اعلام کرد. ایشان با بیان این که یک میلیون و ۳۴۰ هزار نیروی فعال در دوره‌ی بهار ۱۳۹۴ تا بهار ۱۳۹۵ افزوده شده است، گفت: در این دوره ۷۴۰ هزار شاغل و ۵۴۰ هزار بیکار به جمعیت اضافه شده، اما رسانه‌های مغرض فریاد می‌زنند ۵۴۰ هزار نفر به ارتش بیکاران افزوده شده است.

رئیس مرکز آمار ایران با بیان این که این مرکز می‌تواند سه نوع تحلیل داشته باشد که شامل توصیفی، تبیینی و علمی است، افزود: این مرکز وارد تبیین علمی نمی‌شود اما می‌تواند به تحلیل توصیفی و تبیینی بپردازد.

مطالعات آماری پیوندی از شناخت بایدها و نبایدها و شناخت واقعیت‌هاست

دکتر سلیمی رئیس دانشگاه علامه طباطبایی نیز که دیگر سخنران این مراسم بود، آغاز علوم اجتماعی را از امتزاج علوم انتزاعی و ریاضی ذکر کرد و گفت: شناخت دانش اجتماعی جز از طریق شناخت مبانی آماری و تکنیک‌های آماری امکان‌پذیر نیست. وی افزود: علوم انسانی مختلف از مدیریت و اقتصاد گرفته تا روانشناسی و جامعه‌شناسی همگی بر دانش آمار مبتنی هستند و حتی ۵۰ درصد از مباحث روش تحقیق بر مبنای آمار برقرار شده است و در واقع آمار، بنیان علم جدید است.

دکتر سلیمی تأکید کرد: علوم اجتماعی بدون آمار صرفاً تبدیل به واگویی‌های انسانی می‌شود، لذا علوم انسانی بیش از پیش بر علم آمار مبتنی می‌باشد. وی در ادامه با بیان این که شناخت بایدها و نبایدها و همچنین شناخت واقعیت‌ها دو نحوه‌ی فکری اصلی در حوزه‌ی علوم انسانی هستند افزود: مطالعات آماری پیوند بین این دو حوزه است چرا که این مطالعات شناخت کامل‌تری از واقعیت‌ها به ما می‌دهد و بدون شناخت واقعیت‌ها، تعیین بایدها و نبایدها امکان‌پذیر نیست. بنا بر این نقش آمار در حوزه‌ی علوم انسانی و معرفتی تعیین‌کننده است. رئیس دانشگاه علامه طباطبائی با ابراز خرسندی از این که مراسم روز آمار در این دانشگاه برگزار شده است، گفت: مسلماً تنها با کمک آمار می‌توان برنامه‌ریزی دقیق در کشور انجام داد لذا پیوند بین دانشگاهیان و حوزه‌ی اجرایی آمار بسیار مهم و امری مثبت است و ما آن را گرامی می‌داریم.

دکتر علیرضا نعمت‌الهی، رئیس انجمن آمار ایران که دیگر سخنران این مراسم بودند فرا رسیدن روز ملی آمار و برنامه‌ریزی را به استادان، دانشجویان، کارشناسان و مدیران حوزه‌های اجرایی، مدرسان، معلمان و پیشکسوتان این رشته و به ویژه اعضای محترم انجمن آمار ایران و همه‌ی علاقمندان علم آمار تبریک و شادباش گفتند. ایشان همزمانی این روز با اجرای طرح عظیم ملی هشتمین سرشماری عمومی نفوس و مسکن و شصتیمین سال آغاز سرشماری در ایران را به فال نیک گرفته و خاطر نشان کردند که اجرای این طرح در برنامه‌ریزی‌های

کشوری که از سوی دولتمردان بر آن تأکید فراوان شده است، ضروری است و انجمن آمار ایران به سهم خود، در هر جایگاه که دستی در آمار داشته باشد، نقش آمار را به بهترین وجه ایفا خواهد کرد و همواره در صدد آشنایی با جدیدترین روش‌های آماری بر می‌آید و دانش خود را به شایسته‌ترین صورت به دانشجویان، همکاران یا دیگر علاقمندان و در رأس همه در هر حدی که بتواند به عموم انتقال می‌دهد تا در افزایش سواد جامعه‌ی آمار سهمی داشته باشد. ایشان توفیق همه‌ی پژوهشگران کشور در چشاندن شیرینی و حلاوت به‌کارگیری علم آمار در کام آحاد مختلف جامعه با انجام فعالیت‌های علمی و اجرایی اصیل را از درگاه ایزد منان خواستار شدند.

بخش بعدی همایش روز آمار و برنامه‌ریزی برگزاری میزگرد تعامل نظام آماری کشور با دانشگاه به ریاست آقای دکتر حمیدرضا نواب‌پور و با حضور اساتید دانشگاه و مسئولین بخش اجرایی کشور در حوزه‌ی آمار رسمی بود. در این میزگرد که با حضور آقایان علیرضا زاهدیان، معاون طرح‌های آماری و آمارهای ثبتهی مرکز آمار ایران، دکتر حمید پزشکی، عضو هیئت علمی گروه آمار دانشگاه تهران، دکتر محسن محمدزاده، عضو هیئت علمی گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس، دکتر محمدرضا فقیهی، عضو هیئت علمی گروه آمار دانشگاه شهید بهشتی و دکتر محمد نورمحمدی، عضو هیئت علمی پژوهشکده‌ی آمار برگزار گردید، به بحث و بررسی در خصوص موضوعات زیر پرداخته شد.

- گذار نظام آماری کشور از وضع موجود به نظام آماری ثبتهی مبنا
- نقش دانشگاه‌ها در ارتقای سواد و فرهنگ آماری کشور
- نقش دانشگاه‌ها در توسعه‌ی نظام آماری کشور
- دوره‌ی آمار رسمی در مقطع کارشناسی ارشد
- آمار و مدیریت شواهد مبنا
- وضعیت اشتغال و بازار کار دانش‌آموختگان رشته‌ی آمار و راهکارهای بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنان
- در رفع نیازهای آماری کشور
- مسائل روز نظام آماری کشور

در این میزگرد جناب آقای دکتر نواب‌پور به بیان اهمیت و ضرورت تعامل و ارتباط نظام آماری کشور با دانشگاهیان پرداختند. ایشان با مطرح کردن این سوال که رسالت آموزش عالی در رابطه با نظام آماری چیست؟ به بیان دو مفهوم آمارشناس نظری در دانشگاه‌ها و آمارشناس اجرایی در نظام اجرایی کشور پرداختند. ایشان یکی از اهداف این نشست را بررسی نحوه تعامل این دو گروه مطرح کردند و با مطرح کردن سوال دیگری که آیا دانشگاه فقط باید کار نظری انجام دهد و دستگاه اجرایی باید نیروی متخصص پرورش دهد، درخواست ارایه نظرات و پیشنهادات اعضای حاضر در میزگرد را داشتند.

در این میزگرد، جناب آقای دکتر فقیهی به نقش دانشگاه در نظام آماری کشور اشاره کردند و خاطر نشان کردند فعالیت دانشگاه در سه حوزه پژوهش، آموزش و نقش اجتماعی است. ایشان با اشاره به رشد تربیت نیروی انسانی با تخصص کاربردی در سال‌های اخیر، به اهمیت پرورش نیروی انسانی متخصص برای انجام پژوهش‌های کاربردی در رفع مسائل و نیازهای آماری کشور و نیز به رابطه و تعامل دانشگاه و نظام آماری کشور از طریق طرح مسئله توسط مراکز آماری و پژوهشی کشور از دانشگاه‌ها اشاره کردند.

آقای زاهدیان با ارائه‌ی آمار و ارقام در خصوص وضعیت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۰، تعداد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار را ۳۴ هزار نفر اعلام کردند. بر اساس نتایج سرشماری ۱۳۹۰، ۱۴ درصد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار در مقطع کاردانی، ۷۴ درصد در مقطع کارشناسی و ۱۲ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری مشغول به تحصیل هستند. همچنین ۶۵ درصد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان این رشته را زنان تشکیل می‌دهند. ایشان وضعیت اشتغال دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار را مشابه بقیه‌ی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان بیان کردند.

معاون طرح‌های آماری و آمارهای ثبتی مرکز آمار ایران با اشاره به عدم توجه به واحد آمار و تحقیق و توسعه در بخش تولید و کارگاه‌های صنعتی، این مشکل را از سمت برنامه‌ریزی کشور دانستند. ایشان با اشاره به اهمیت استخدام فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار در واحد آمار دستگاه‌های اجرایی، به هدف تعیین شده‌ی ۲۵ درصد تا پایان برنامه‌ی پنجم توسعه برای فارغ‌التحصیلان رشته‌ی آمار به‌عنوان کارشناس واحد آمار دستگاه‌های اجرایی اشاره کردند. ایشان پاسخ به برخی سؤالات علمی از جمله برآورد قاچاق در کشور، میزان صادرات کالاهای اساسی، روش‌های برآورد نرخ بیکاری در سطوح پایین جغرافیایی، علل بالا رفتن سهم هزینه‌های بهداشت و درمان، نحوه‌ی اتصال پایگاه‌های داده‌ها، نحوه‌ی حفظ محرمانگی داده‌ها، و ... را نیازمند همکاری بخش خصوصی، همکاری اساتید و دانشجویان رشته‌ی آمار و پژوهشگران از طریق تعریف پروژه‌های دانشجویان رشته‌ی آمار و انجام طرح‌های مطالعاتی دانست.

آقای زاهدیان با اشاره به این نکته که آمار در کشور ما در حال رشد است، امکان پاسخ‌دهی و ارائه‌ی راه‌حل توسط مرکز آمار ایران به تمام موضوعات جدید و سؤالات مطرح‌شده را غیرممکن دانستند. ایشان ورود به مباحث و حوزه‌های جدید و رفع نیازهای آماری کشور را نیازمند همکاری بخش خصوصی، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی دانستند. زاهدیان سرمایه‌گذاری در تربیت نیروی انسانی توسط مرکز آمار ایران و دانشگاه‌ها، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بر اساس آمار رسمی و نه آمار غیر رسمی، ارتقا سواد و فرهنگ آماری با همکاری دانشگاه‌ها، اصلاح قوانین و مقررات، انجام تحقیق‌های آماری با همکاری دانشگاهیان، مرکز آمار ایران و پژوهشکده‌ی آمار را روش‌های حل برخی مسائل و مشکلات نظام آماری کشور و تعامل دانشگاه با نظام آماری کشور برشمردند.

آقای دکتر محمدزاده با اشاره به تعداد ۴۵ دوره‌ی کارشناسی، ۳۵ دوره‌ی کارشناسی ارشد و ۱۸ دوره‌ی دکتری برای رشته‌ی آمار (به جز آمار حیاتی) و وجود ۳۴ هزار دانشجو و فارغ‌التحصیل رشته‌ی آمار، به عدم تحقق

هدف تعیین شده در برنامه‌ی پنجم توسعه و عدم توجه دستگاه‌های اجرایی در استخدام این گروه متخصص در حوزه‌ی آمار اشاره کرد. ایشان به ضرورت توجه مرکز آمار ایران و شورای عالی آمار به این موضوع اشاره داشتند. ایشان با توجه به مشخص بودن بسیاری از نیازها و مشکلات و مسائل نظام آماری کشور، خواستار توجه ویژه‌ی دانشگاهیان به تعریف پروژه‌های کاربردی متناسب با نیازهای دستگاه‌های اجرایی و نظام آماری بودند. دکتر محمدزاده ورود دانشجویان و فارغ‌التحصیلان آمار به بازار کار را نیازمند شرکت در دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت دانستند و به همکاری پژوهشکده‌ی آمار و دانشگاه‌ها در طراحی دوره‌های آموزشی مرتبط با آمارشناسان برای ورود به بازار کار اشاره کردند.

سخنران بعدی این میزگرد جناب آقای دکتر نورمحمدی بودند. ایشان ضرورت دستیابی به نظام آماری عالم را داشتن دستگاه‌ها و واحدهای آماری تولیدکننده‌ی عالم و کاربران عالم دانستند و دستیابی به این مهم را از طریق تدوین برنامه‌های آموزشی مناسب در حوزه‌های آمار رسمی در نظام آماری کشور دانستند. ایشان با توجه به تخصص مرکز آمار ایران و واحدهای تولیدکننده‌ی آمار در تولید آمار و اطلاعات و آشنایی با مفاهیم آمار رسمی و تخصص اساتید دانشگاه‌ها در آموزش آمار و کم‌بودن متخصصین و اساتید حوزه‌ی آمار رسمی، تعامل بین آمارشناسان دانشگاهی و آمارشناسان رسمی را راه حل پیشرفت در این حوزه دانستند.

ایشان روش‌های تعامل بیش‌تر دانشگاه‌ها و نظام آماری کشور را در پیگیری ایجاد رشته‌ی آمار رسمی در مقطع کارشناسی ارشد توسط دانشگاه‌ها، شکل‌گیری برنامه‌ی آموزشی دانشگاه‌ها متناسب با نیاز آماری کشور با مشارکت تولیدکنندگان آمار رسمی، توجه ویژه‌ی دانشگاهیان به آمار رسمی و ایجاد فضای مناسب از طریق تعریف پروژه‌های مشترک با دانشجویان و اساتید دانشگاه توسط پژوهشکده‌ی آمار و ایجاد ظرفیت جدید از طریق تهیه‌ی بانک اطلاعاتی داده‌های آماری برای دانشجویان و اساتید به‌منظور انجام تحقیقات دانستند.

جناب آقای دکتر پزشکی با اشاره به دور شدن از اخلاق تحقیقاتی و ایجاد فضای بازار خرید و فروش مقاله، نظارت و توجه دانشگاهیان در این حوزه را ضروری برشمردند. ایشان ورود به قرن ۲۱ به دلیل تولید داده‌هایی با حجم زیاد و سرعت بالا را نیازمند تحقیقات جدید در حوزه‌ی داده‌کاوی و تحلیل مه داده‌ها دانست. همچنین ایشان ایجاد تغییر و تحول در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و فعالیت‌های آماری نظام آماری کشور را با توجه به مطرح شدن موضوعات جدید از جمله مه‌داده‌ها را لازمه‌ی پیشرفت دانستند و متذکر شدند که دانشگاه‌ها و نظام آماری کشور در حال حاضر آمادگی لازم را برای ایجاد تغییر ندارد. ایشان اظهار امیدواری کردند که با تصویب طرح رتبه‌بندی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان آمار، اجرای طرح‌ها و تحقیقات آماری به متخصصین این

حوزه واگذار شود و این فعالیت، اقدامی برای برون رفت از نابسامانی موجود در خصوص انجام طرح‌های مطالعاتی آماری توسط افراد غیر متخصص است.

آقای دکتر نواب‌پور با اشاره به اقدامات صورت گرفته در تصویب رشته‌ی آمار رسمی و اظهار امیدواری از راه‌اندازی این رشته در آینده‌ی نزدیک، به ضرورت راه‌اندازی این رشته با توجه به سابقه‌ی کشورهای پیشرفته مانند آمریکا در تأسیس این رشته از طریق حمایت بخش دولتی و خصوصی در پرورش نیروی انسانی و سپس پذیرش دانشجویان از اقصای نقاط جهان، اشاره کردند. ایشان فضای فعلی دانشگاه را فضایی برای مرور کلی موضوعات اصلی دانست ولی نیاز اصلی کشور را پیاده‌سازی و استفاده از روش‌های علمی برای حل مسایل و مشکلات روز دانستند. ایشان با اشاره به تدریس مباحث علمی نمونه‌گیری در دانشگاه‌ها، ضرورت بررسی مباحث علمی دیگر از جمله آشنایی با طراحی طرح‌های آمارگیری و آشنایی با خطاهای غیر نمونه‌گیری را برای دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها ضروری دانستند و اظهار امیدواری کردند که با تعامل بیشتر نظام آماری کشور با دانشگاه‌ها، زمینه مناسبی برای اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته آمار بوجود آید.